

HÅLLBARHETS- UNDERSÖKNING 2020

Slutrapport

BESKRIVNING

Denna rapport är en sammanställning av en kvantitativ enkät och ett urval uppföljande intervjuer riktade till företag i Örebro län. Enkät delen består av 254 svar inkomna april-juni 2020. Öppna svar och kommentarer redovisas på aggregerad nivå. Utifrån enkätsvaren har ett antal intervjufrågor tagits fram för att ge en mer nyanserad och fördjupande bild av vissa frågor. 11 personer från 10 utvalda företag har därefter intervjuats via Zoom under september 2020. Resultatet, slutsatser och den samlade bilden redovisas i denna slutrapport.

Bakom hållbarhetsundersökningen står Handelskammaren Mälardalen, Region Örebro län och Örebro kommun.

Insamlingen av data har gjorts i samverkan med AQ analys och Bronner & Bronner Samhällsförbättring.

Oktober 2020

Innehåll

1. Syfte med undersökningen.....	2
2. Sammanfattning av resultatet.....	2
3. Enkätfrågor och svar.....	3
4. Sammanfattning enkätsvar.....	14
5. Intervjufrågor och svar.....	14
6. Sammanfattning och analys.....	14
7. Slutsatser och rekommendationer.....	15
8. Fakta respondenter.....	16

Hållbarhetsundersökning 2020- slutrapport

1. Syfte med undersökningen

Enkäten och uppföljande intervjuer har haft som syfte att undersöka hur nuläget bland Örebroregionens företag ser ut och vilka behov som finns för att:

- Skynda på hållbarhetsarbetet (med sikte på Agenda 2030) genom att påvisa hinder och identifiera behov av stöd, inte minst för entreprenörer och innovativa företag.
- Kunna mäta och följa upp olika insatser inom hållbarhetsområdet, t ex utifrån regionen och kommunens hållbarhetsarbete/program.

Bakom förstudien står Handelskammaren Mälardalen, Region Örebro län och Örebro kommun. För utförandet svarar AQ analys i samverkan med Bronner & Bronner Samhällsförbättring.

2. Sammanfattning av resultatet

Enkäten har genomförts mitt under pågående Corona-pandemi vilket har varit en utmaning. Det kan man också utläsa i fritextsvaren. Trots det har cirka 255 företag tagit sig tid att svara på de totalt 17 frågorna. Enkäten har skickats ut till företag med säte i Örebro län, men har också varit tillgänglig via utvalda sociala medier. En klar majoritet, 66%, av de responderande företagen finns i Örebro kommun.

82% av företagsledarna uppger att det är viktigt eller mycket viktigt att vårt samhälle utvecklas i en mer hållbar riktning än idag, och att näringslivet har ett stort ansvar. Däremot är det något färre (67%) som anser att hållbarhetsfrågorna är viktiga för det egna företagets tillväxt och framtida utveckling.

När man graderar hur långt man kommit i sitt hållbarhetsarbete hamnar en majoritet av företagen på nivå 2 (32,9%) och 3 (32,5%) på en 5-gradig skala. Det är lite överraskande att en så pass stor andel ligger på den lägre nivån, men samtidigt stärker det tesen om att utvecklingen till ett mer hållbart näringsliv går för långsamt. 64% av företagen uppger dock att de planerar framtida åtgärder inom hållbarhetsområdet. Den främsta drivkraften är egna värderingar, men även krav från kunder och lagstiftning påverkar.

Brist på tid och resurser ses som ett hinder för företagens hållbarhetsarbete och man efterfrågar såväl stöd för investeringar som olika kunskapshöjande insatser – nätverk, rådgivning och kompetensutveckling.

Enkäten visar på ett tydligt glapp mellan attityder/ambitioner och faktiska åtgärder i näringslivets hållbarhetsarbete. Med avstamp i det utformades intervjufrågorna för att belysa och fördjupa kunskapen om det glappet. 11 personer från 10 utvalda företag i olika branscher och olika storlek intervjuades online.

Ur intervjuerna har vi identifierat tre saker som bidrar till att omställningen till ett mer hållbart näringsliv inte sker snabbare idag:

- Brister i kunskap och insikt om hållbarhetsfrågor hos främst företagsledningar och bolagsstyrelser.
- För ensidig syn på företagets värdeskapande
- Saknas tydlig efterfrågan på hållbara lösningar på marknaden.

“Det finns naturligtvis ett helt spektrum av orsaker, men den egna övertygelsen är den underliggande gemensamma drivkraften tror jag.”

Sammantaget är det många av de intervjuade som inte upplever hållbarhetsarbetet som meningsfullt på grund av traditionella ekonomiska modeller.

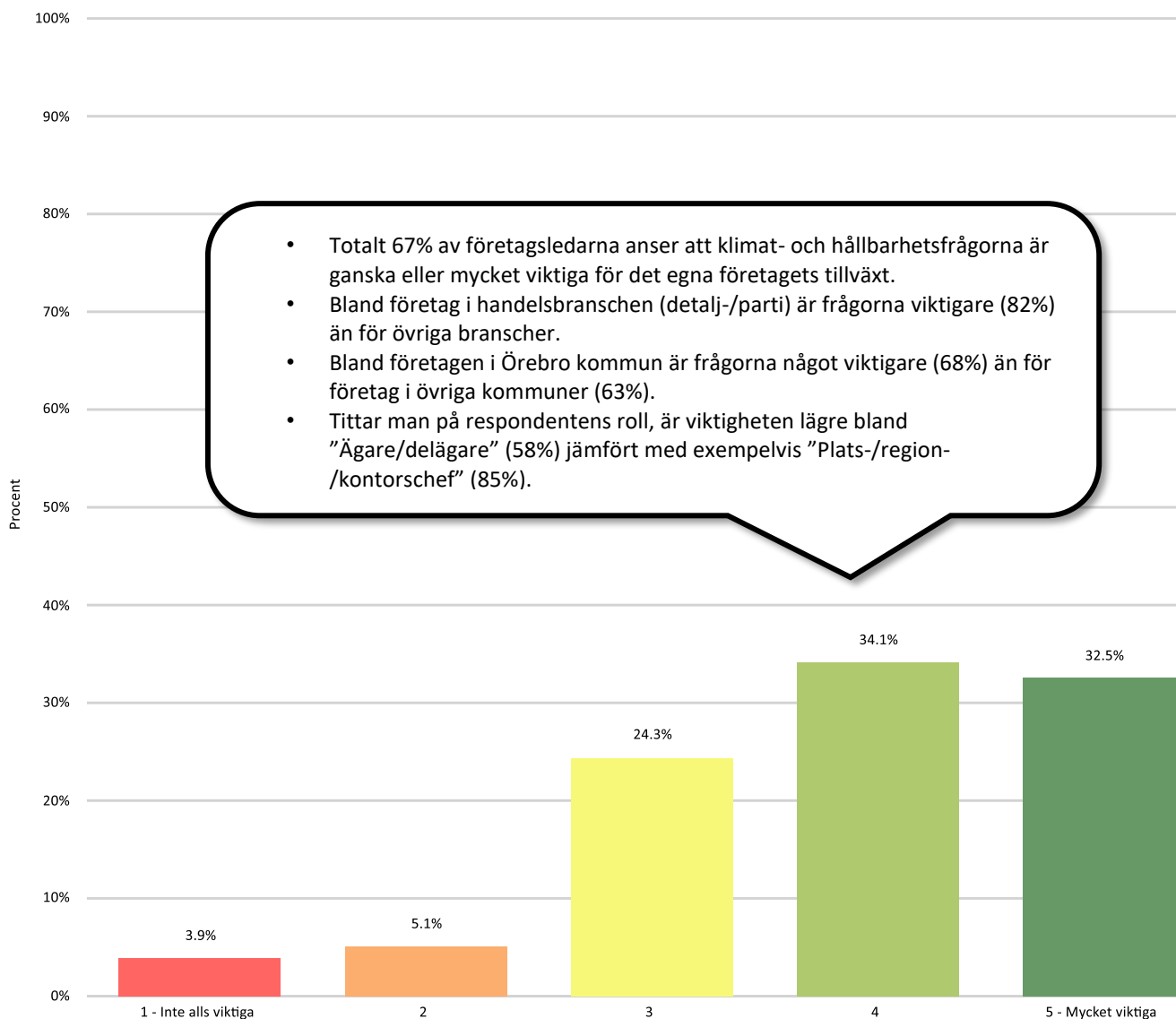
På följande sidor redovisas enkätsvaren. Därefter följer intervjufrågorna och avslutande analys. I slutet finns fakta över respondenterna såsom titel på den som besvarat enkäten, hur länge företagen varit verksamma, i vilken kommun de finns osv.

3. Enkätfrågor och svar

1. Hur viktigt är det för dig som företagsledare att vårt samhälle utvecklas i en miljömässigt, socialt och ekonomiskt mer hållbar riktning än idag, i enlighet med Agenda 2030 och FN:s globala hållbarhetsmål?

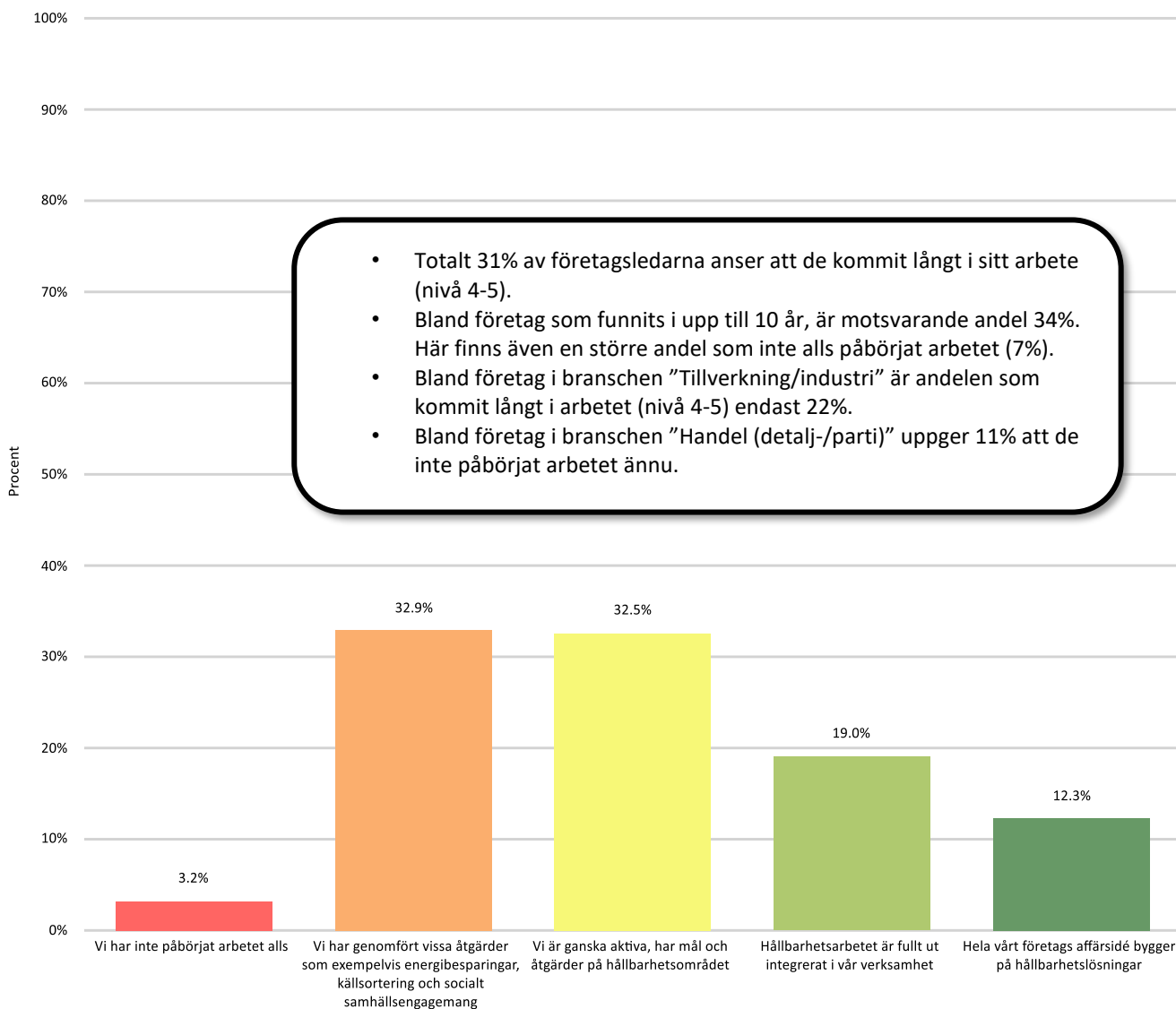
2. Hur viktiga är klimat- och hållbarhetsfrågorna för ditt företags tillväxt och framtida utveckling?

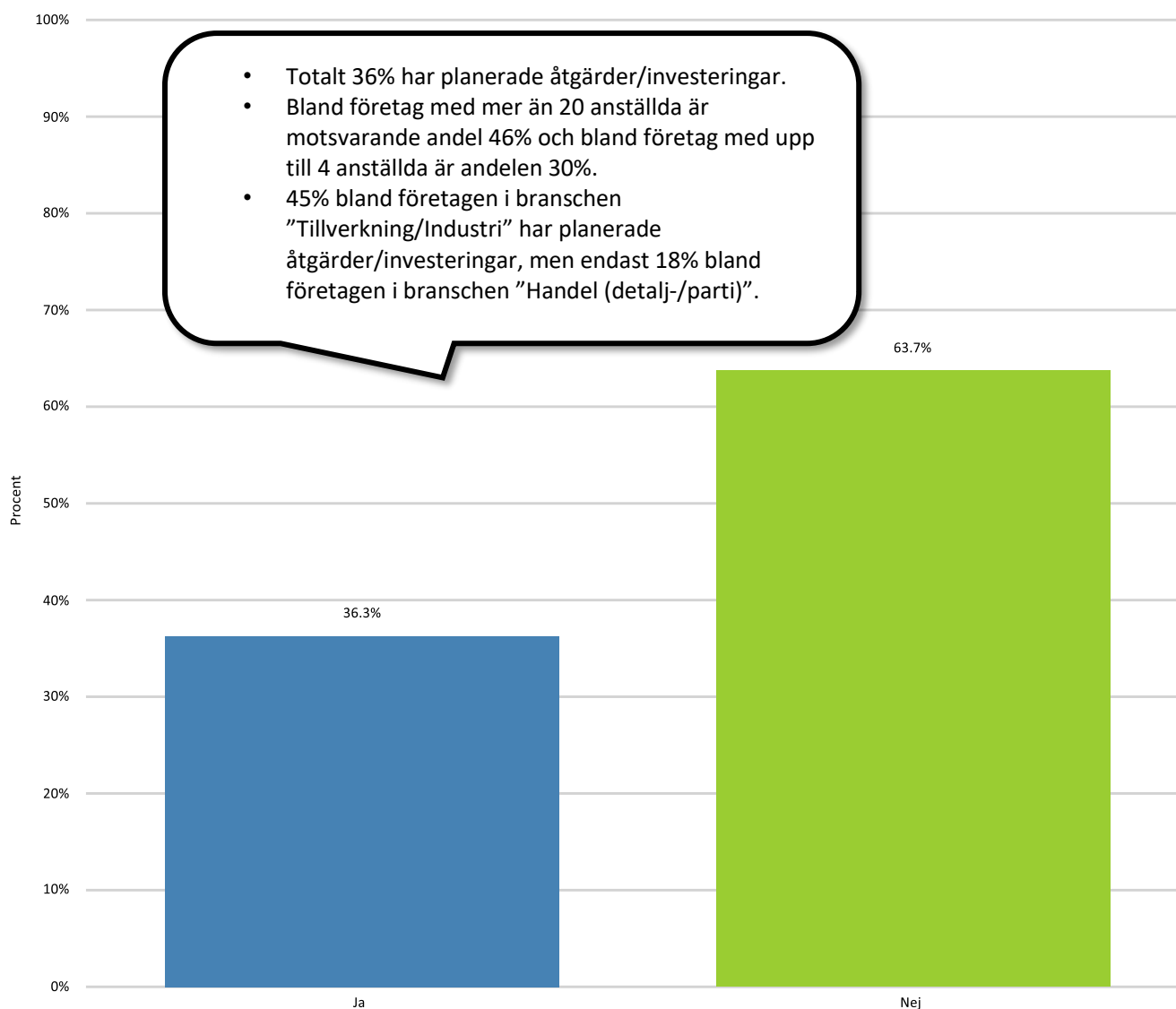
3. Hur stort ansvar anser du att näringslivet har för att samhället ska utvecklas i en mer hållbar riktning?

4. Hur långt har ditt företag kommit i ert arbete med klimat- och hållbarhetsfrågorna?

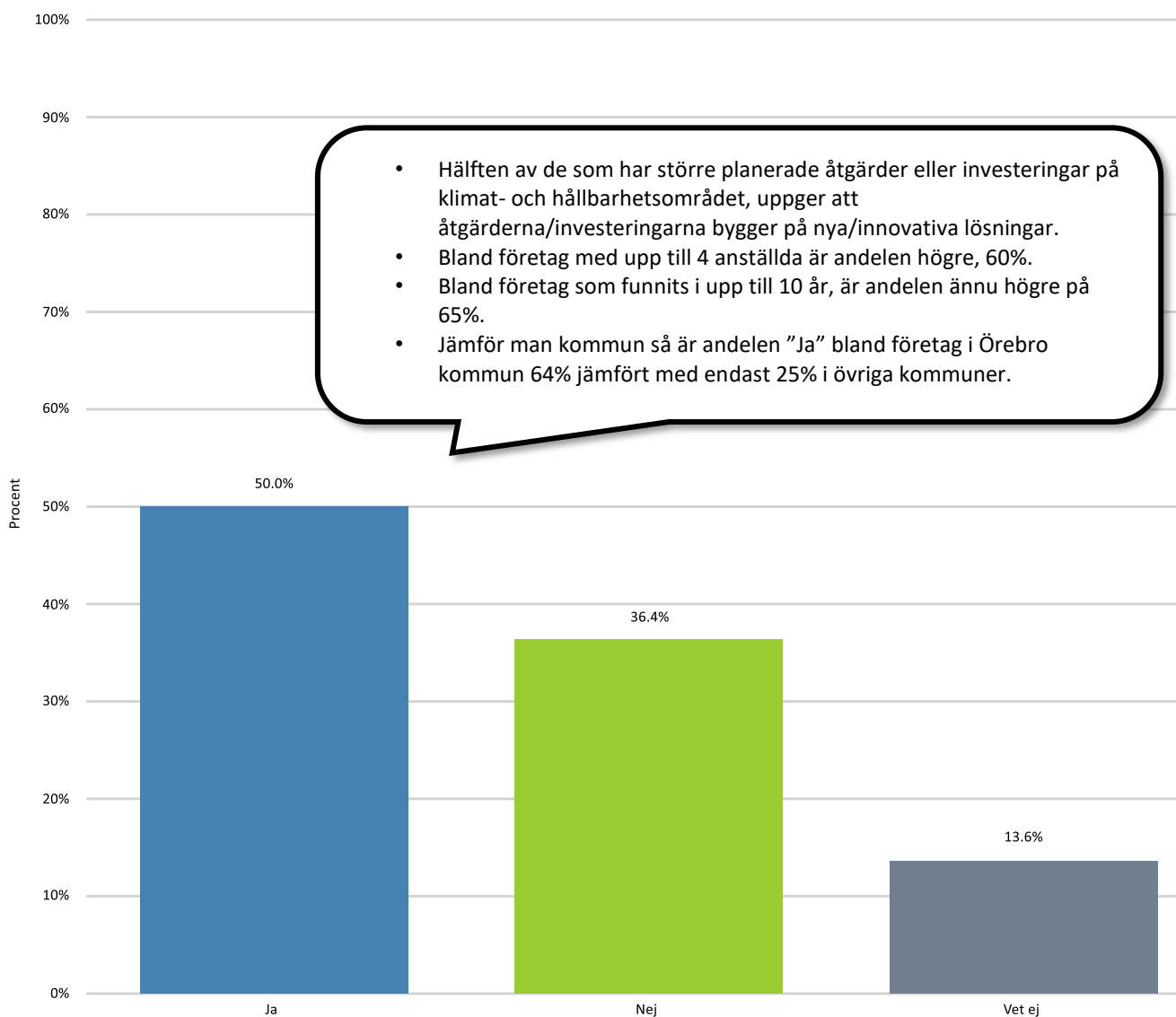
5. Har ditt företag några större planerade åtgärder eller investeringar på klimat- och hållbarhetsområdet?

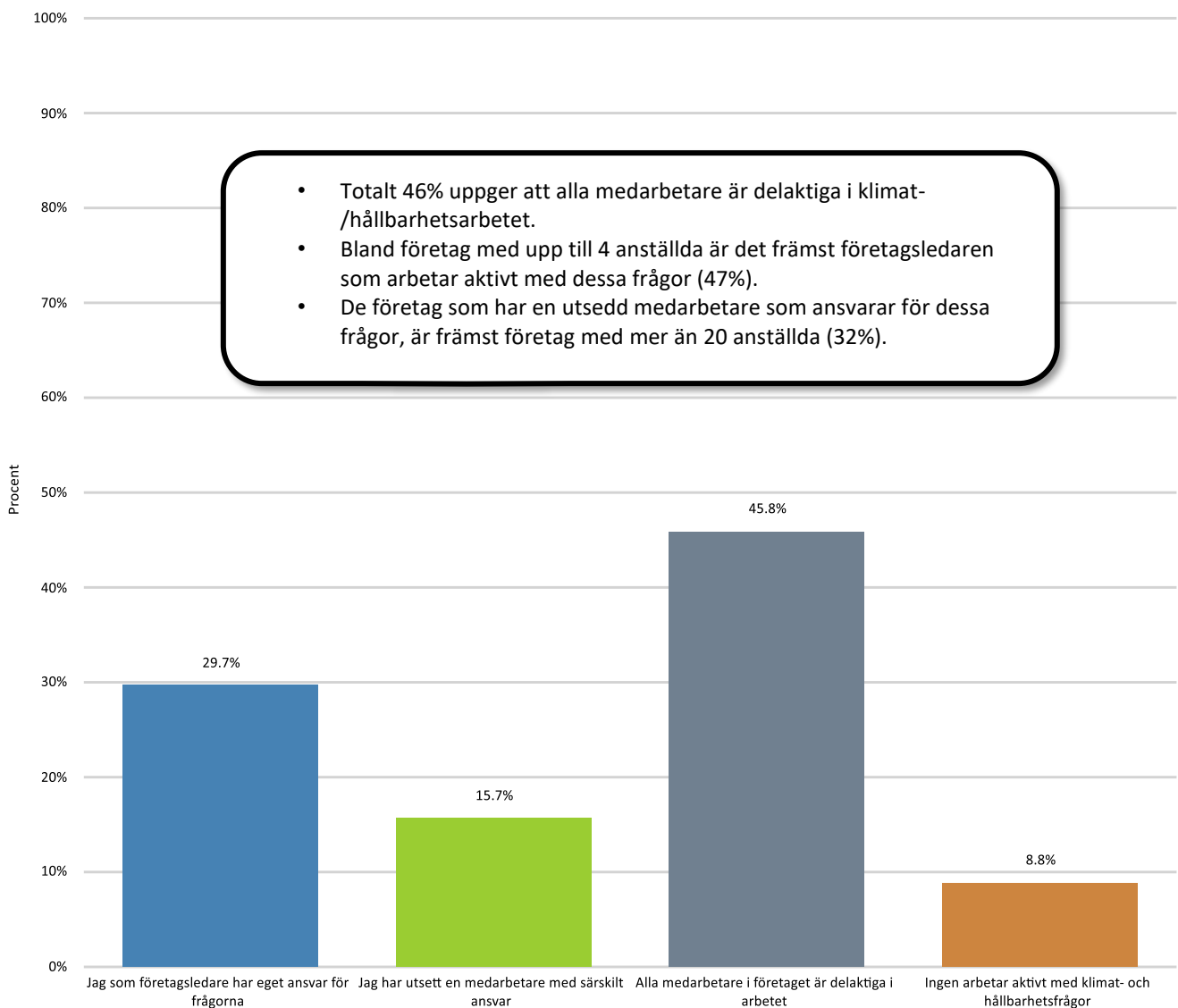
Kommentar

Flera företag uppger att investeringar har blivit uppskjutna på grund av pandemin. Bland fritextkommentarerna framgår också att en vanlig åtgärd är att ställa om genom minskat resande eller att man väljer mer klimatsmarta transportalternativ. En annan åtgärd som nämns är energieffektiviseringar och solcellslösningar.

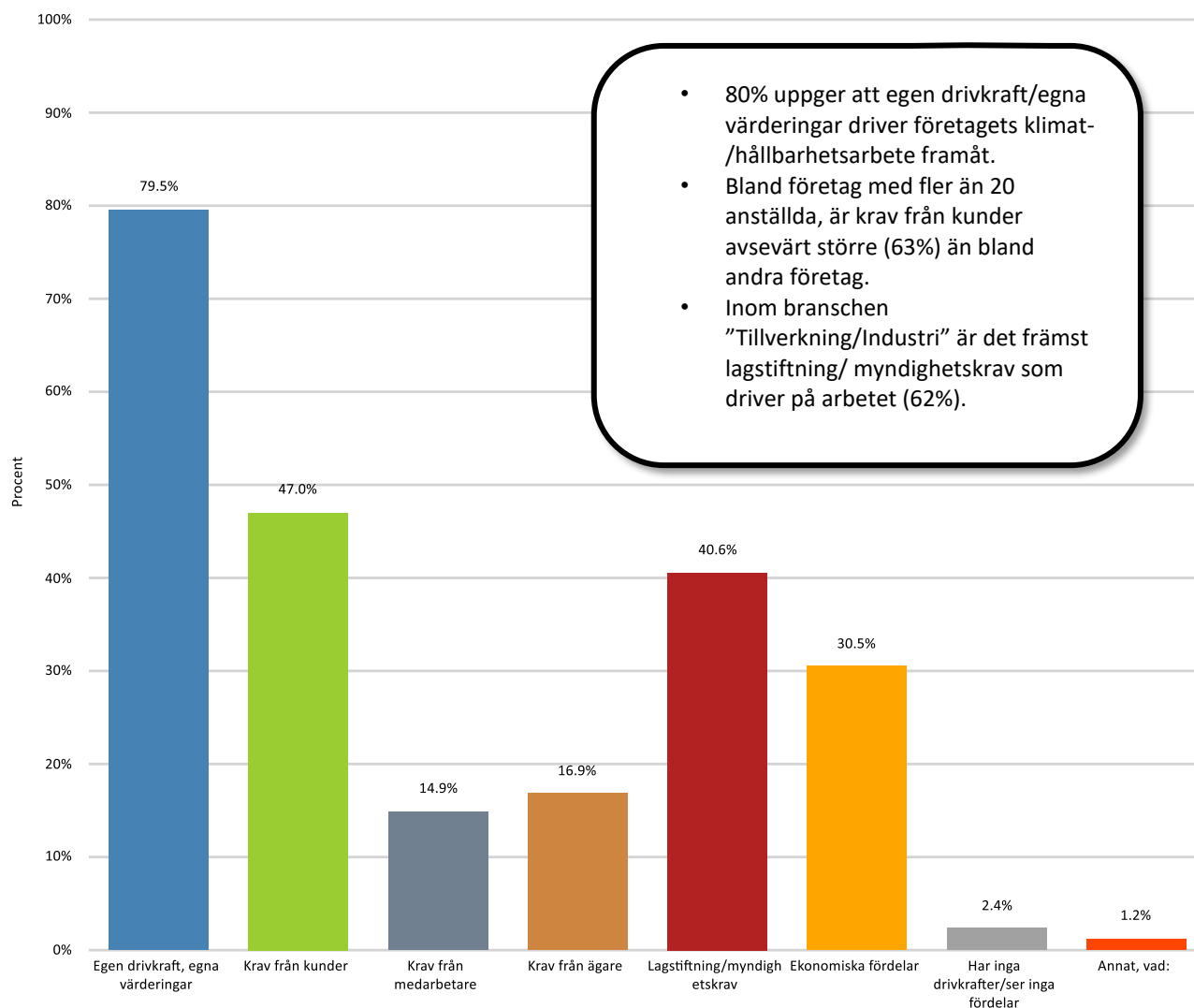
7. De åtgärder eller investeringar ni har planerade inom klimat- och hållbarhetsområdet, bygger dessa helt eller delvis på nya innovativa lösningar?

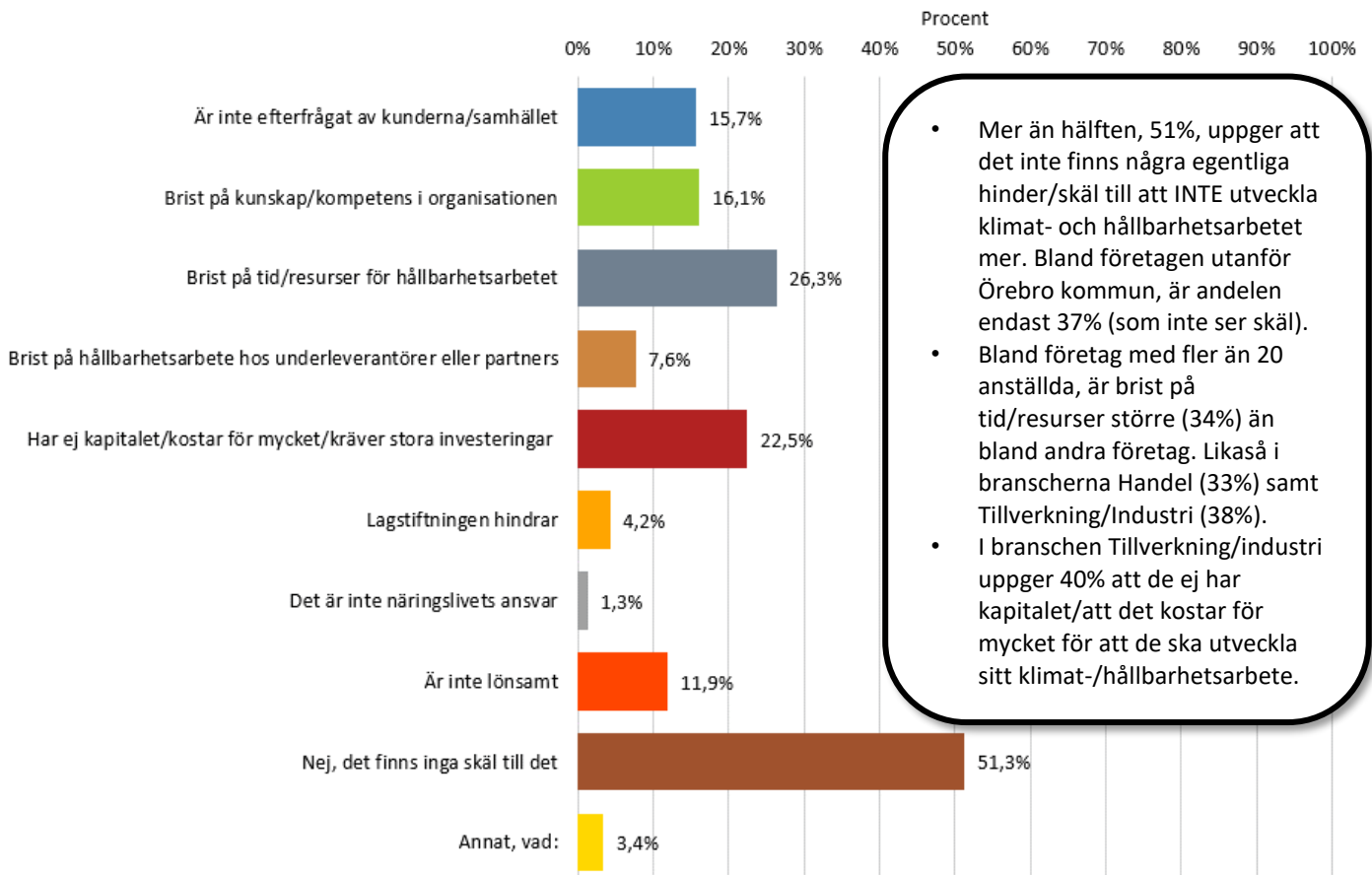
8. Vem/vilka arbetar (aktivt) med klimat- och hållbarhetsfrågor i er organisation?

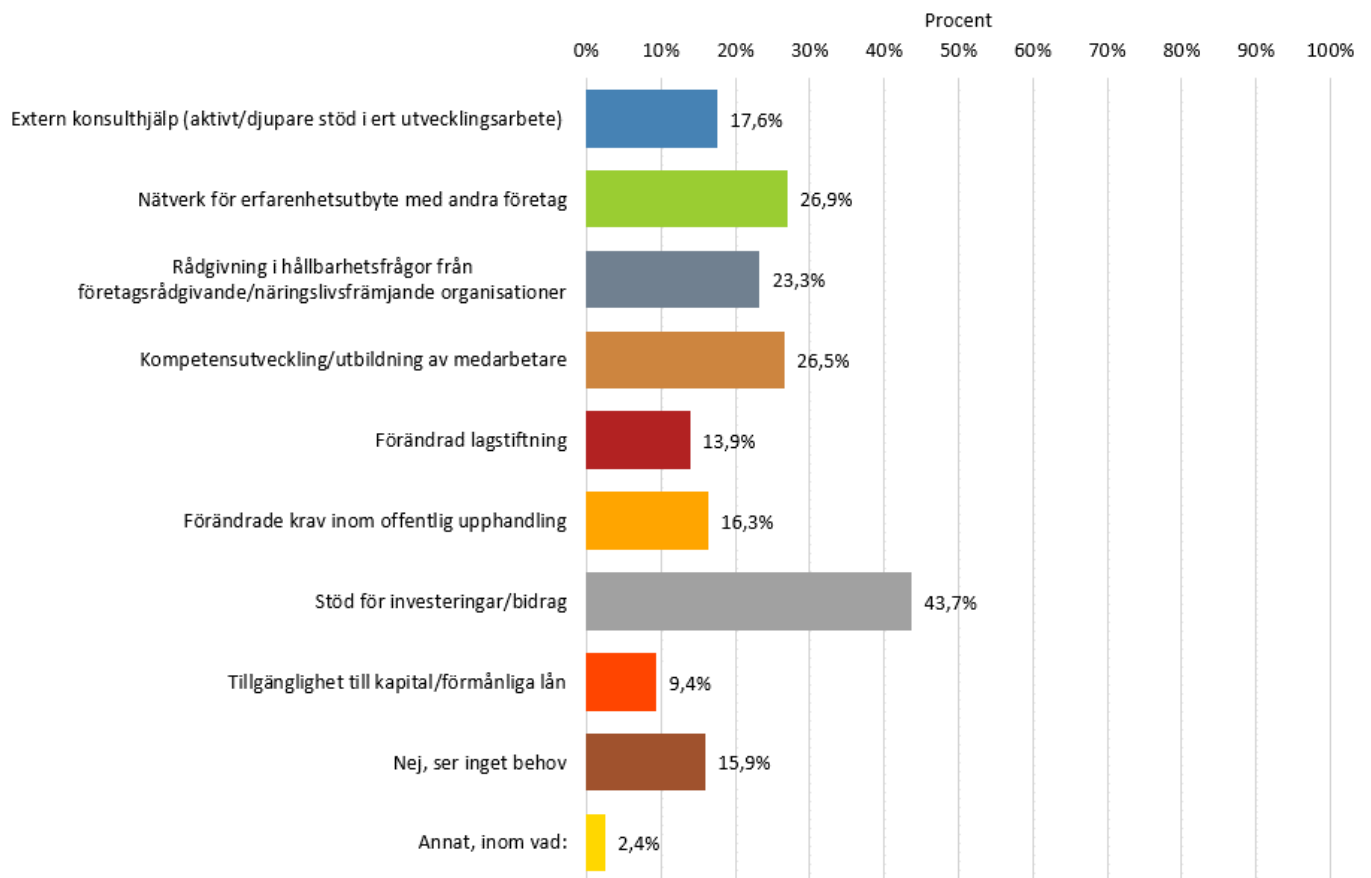
9. Vilka är de viktigaste drivkrafterna i ditt företags klimat- och hållbarhetsarbete?

**10. Ser du som företagsledare några skäl (eller hinder) till att INTE utveckla ert klimat- och hållbarhetsarbete ytterligare?
Om ja, vilket/vilka?**

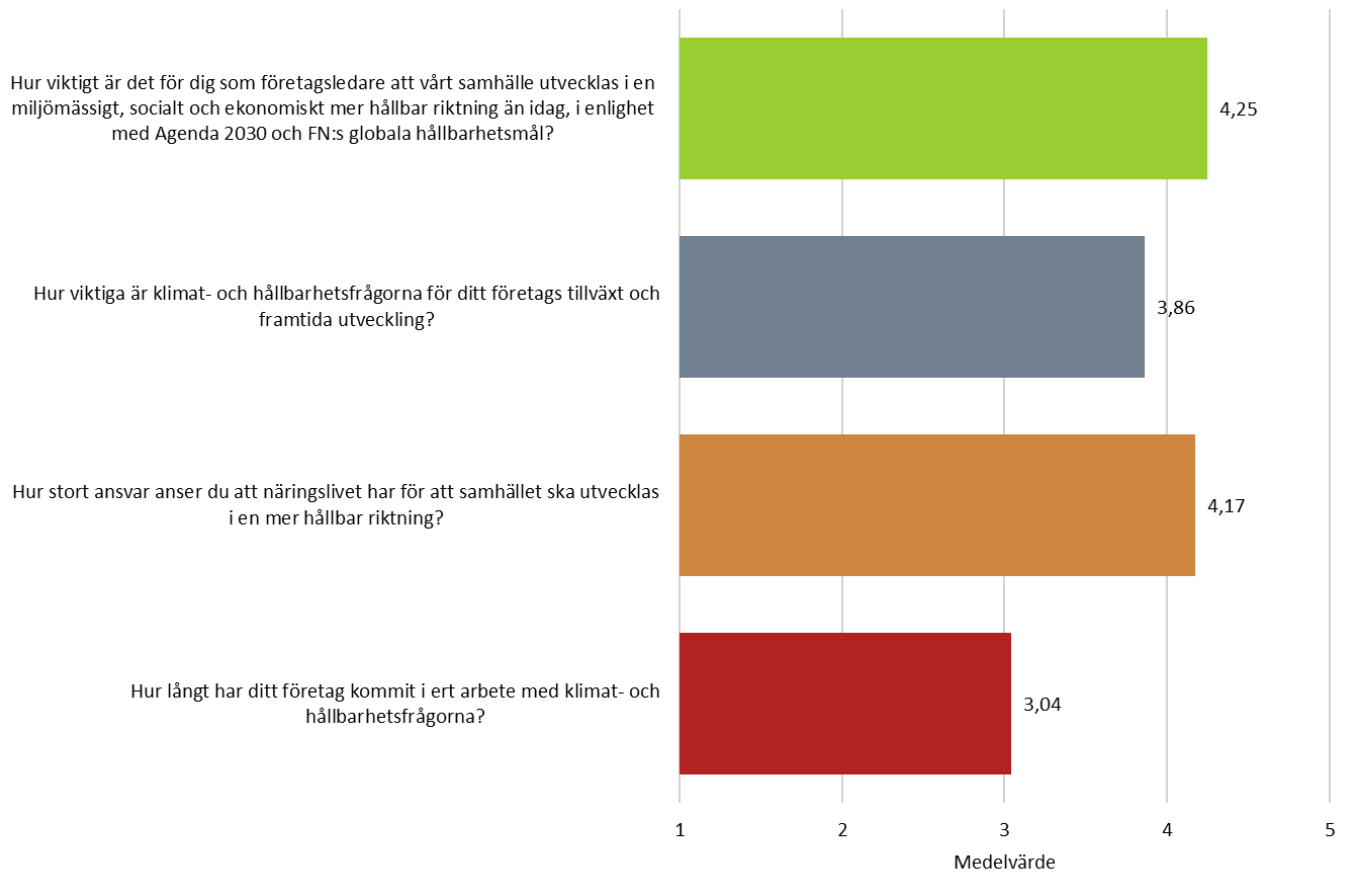

11. Om du ser behov av att få stöd i ert klimat- och hållbarhetsarbete, inom vilket/vilka områden skulle det vara mest värdefullt?

- 44% uppger att stöd för investeringar/bidrag skulle vara mest värdefullt i klimat- och hållbarhetsarbetet. Motsvarande andel är högre i Tillverkning/industri (59%). Samma nivå (59%) gäller även bland företag utanför Örebro kommun (jmf med 35% bland företag i Örebro kommun).
- Bland företag med fler än 5 anställda är intresset för kompetensutveckl./utbildning större (32%) än bland mindre bolag (0-4 anställda, 20%).
- Bland företag som funnits i upp till 10 år, är intresset för nätverk/erfarenhetsutbyte större (38%) än bland äldre bolag (+10 år, 22%).

Medelbetyg för ansvar- och viktighet

Kommentar

Hållbarhetsfrågorna bedöms som mycket viktiga, och man ser även att näringslivet har ett tydligt ansvar för att samhället ska utvecklas i en mer hållbar riktning. Däremot är det en lägre andel som bedömer att frågorna är viktiga för det egna företagets utveckling.

När företagen får bedöma var de befinner sig i sitt hållbarhetsarbete landar de på ett genomsnitt på 3,04 (av 5). Det görs vissa insatser, men överlag saknas systematik och en tydlig strategi.

4. Sammanfattning enkätsvar

Enkätsvaren stärker tesen om att omställningen mot ett mer hållbart näringsliv går för långsamt. 67% av företagen uppger att hållbarhet är viktigt för företagets tillväxt och långsiktiga överlevnad, däremot är det endast 31% som har en tydlig strategi för sitt hållbarhetsarbete. Brist på tid, resurser och kunskap anges som skäl. Även investeringskapital efterfrågas. En klar majoritet uppger att de har planerade investeringar, men vissa har skjutit upp dem pga pandemin. Av svaren kan man utläsa att företag som riktar sig direkt till konsumenter, exempelvis företag inom handel, har hållbarhetsfrågan högre upp på agendan än företag som är mer inriktade mot företagsmarknaden. Denna skillnad ser man också mellan äldre och yngre företag där de som etablerats under de senaste 10 åren oftare har hållbarhetsfrågorna integrerade i företagets affärsmodell.

När det gäller hur man bedömer viktigheten i att näringslivet tar ansvar för hållbarhetsfrågor och det egna företagets tillväxt visar enkäten en stor skillnad utifrån respondentens roll. Av ägare och delägare är det bara 58% som anser att det är viktigt jämfört med andra roller, exempelvis plats- eller kontorschef, där 85% menar att hållbarhetsfrågorna är viktigt för det egna företagets tillväxt.

5. Intervjufrågor och svar

Utifrån den kvantitativa enkäten framkom ett tydligt glapp mellan attityder, ambitioner och faktiska åtgärder i näringslivets hållbarhetsarbete. Intervjuerna syfte var att belysa och fördjupa kunskapen om det glappet. Varför blir det så? Hur har glappet uppstått? Vad står egentligen i vägen och varför? Hur ser företagsledarna på detta? Intervjuerna skulle också ge djupare kunskap om det stöd som företagen efterlyser.

Frågorna som ställdes var:

- Vad säger den här bilden dig, att man ser hinder men ändå inte planerar åtgärder?
- Vad tror du står i vägen för ett ökat hållbarhetsarbete?
- Är klimat- och hållbarhetsfrågorna relevanta och viktiga frågor för dig?
- Har du själv som företagsledare ambitionen att stärka ditt företags klimat- och hållbarhetsarbete närmaste tiden? Hinder/drivkrafter?

I enkäten ställdes frågan om vad som skulle underlätta och främja hållbarhetsarbetet i näringslivet. Vad tror du att man skulle kunna göra för att minska glappet? Vad behövs? Hur kan det möjliggöras/genomföras?

10 företag valdes ut för att matcha en bredd av storlek på företag, bransch och geografi. Eftersom enkäten var anonym fanns ingen koppling till om de svarat på enkäten eller inte. Totalt intervjuades 11 personer på dessa företag. Intervjuerna skedde via Zoom.

Sammantaget är det många av de intervjuade som inte upplever hållbarhetsarbetet som meningsfullt på grund av traditionella ekonomiska modeller. Från intervjuerna framkom framför allt tre saker som bidrar till att omställningen till ett mer hållbart näringsliv inte sker snabbare.

1. Brister i kunskap och insikt om hållbarhetsfrågor
2. För ensidig syn på näringslivets värdeskapande
3. Saknas tydlig efterfrågan på hållbara lösningar

6. Sammanfattning och analys

Undersökningen visar tydligt att det finns hinder för att omställningen till ett mer hållbart näringsliv inte går så snabbt som det skulle kunna. Från den kvantitativa delen ser vi ett tydligt gap mellan vad företagsledarna anser att näringslivet borde ha för roll och var de faktiskt befinner sig idag. Den största skillnaden i synen på

hållbarhetsfrågor finns mellan ägare/delägare och andra chefer där en klart lägre andel av ägare/delägare anser att hållbarhetsfrågor har en betydande påverkan på företagets framtida tillväxt. Det finns även mindre skillnader mellan företag i Örebro kommun och övriga länet.

En mer nyanserad bild av de hinder som utpekades i enkäten för ett mer aktivt hållbarhetsarbete, såsom brist på kunskap, tid och pengar framkom i intervjuerna. De kan grupperas i tre områden.

Bristande kunskap

För det första menar flera av de intervjuade att det saknas kunskap hos många företagsledare om hur de kommer påverkas av klimat- och hållbarhetsfrågorna i framtiden. Man vet inte heller vilken hållbarhetspåverkan verksamheten har, hur den kan mätas, eller vilka frågor man borde fokusera på. Det finns också en begrepps-förvirring kring vad som avses med hållbar utveckling i olika sammanhang. Begreppet blir för brett och stort. De senaste åren har en förskjutning skett i den offentliga debatten där man rört sig från att tala om enbart klimat och miljö till hållbarhet i ett vidare begrepp. Vår undersökning visar att samma rörelse inte har skett bland en stor del av näringslivet utan hållbarhetsexperterna och debatten verkar befinna sig på en annan nivå.

Ensidigt ekonomiskt värdeskapande

För det andra får bristen på kunskap en effekt på prioriteringarna. Flera pekade på att näringslivet fokuserar nästan uteslutande på ekonomiskt värdeskapande. Ekonomisk nytta värderas på ett helt annat sätt än samhällsnytta och ekologisk nytta. Lönsamhet i investeringskalkyler avgörs idag bara av kortsiktiga ekonomiska effekter. Det gör att intresset för, och prioriteringen av, hållbarhetsfrågorna inte blir särskilt stort.

Bristande efterfrågan

Både i den kvantitativa enkäten och intervjuerna lyfts även att efterfrågan på hållbara produkter och tjänster fortfarande är för svag för att utgöra en verklig drivkraft. Kunderna pratar om hållbarhet, men få är beredda att betala för det. Eller ens tydligt efterfråga det. I enkäten kan man dock utläsa att efterfrågan från kunderna är starkare i vissa branscher, till exempel handel, men mindre i de branscher som inte är lika nära slutkonsumenterna såsom tillverkningsindustrin.

7. Slutsatser och rekommendationer

Den övergripande slutsatsen av undersökningen är att om man vill främja omställningen till ett mer hållbart näringsliv måste kunskapen om hållbarhetsfrågor öka i näringslivet, inte minst hos beslutsfattarna. Det är särskilt angeläget där efterfrågan från konsumenterna och kunder inte är en stark drivkraft idag.

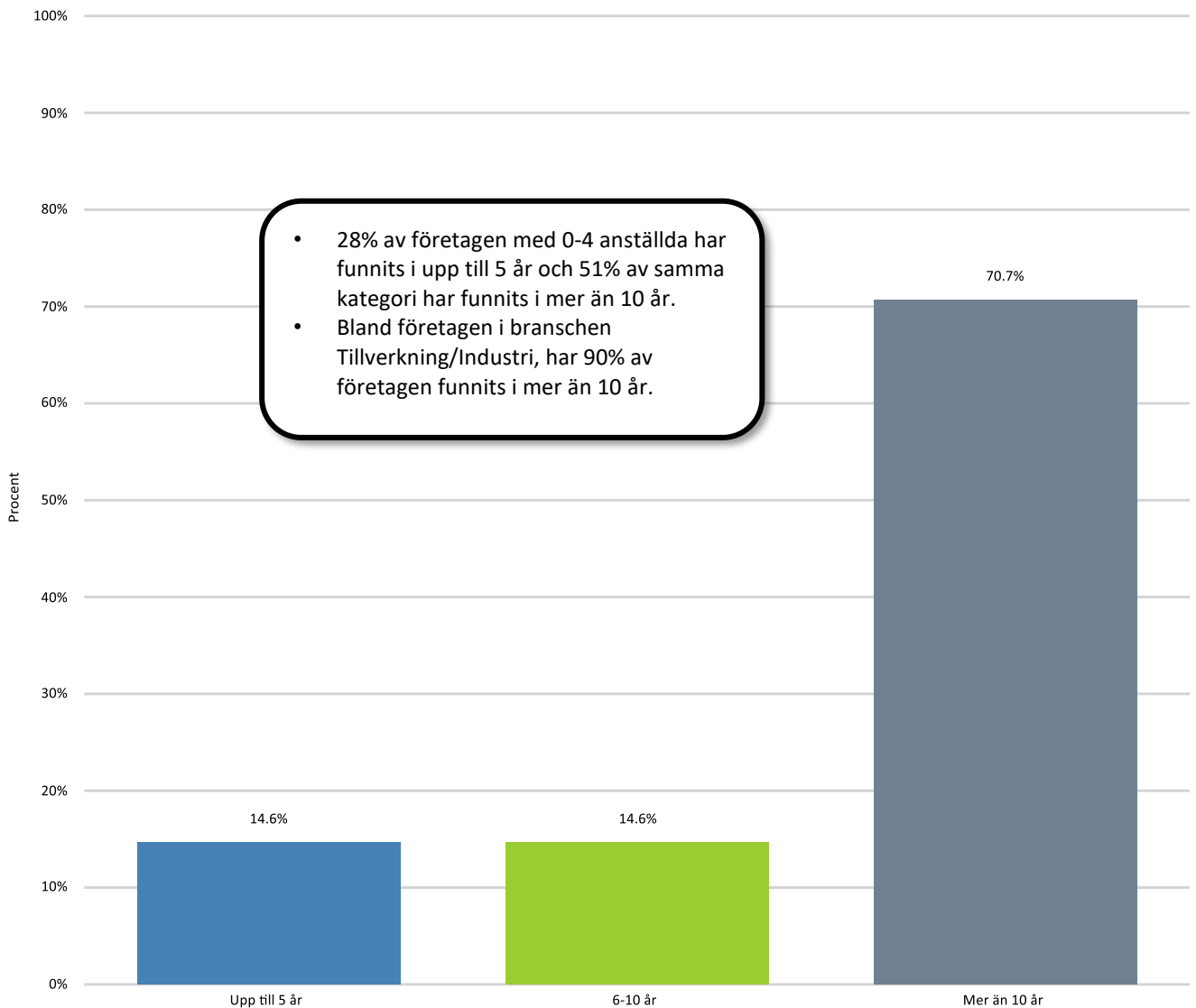
Det verkar också finnas behov av att tydliggöra hållbarhetsfrågorna så att de blir mer tillgängliga, även för dem med begränsad kunskap.

En annan slutsats är att det finns anledning att öka incitamenten för företagen, exempelvis genom att rikta olika stöd mot hållbarhetsinvesteringar men kanske även lagstiftning. Här kan även det offentliga bidra genom hållbar upphandling.

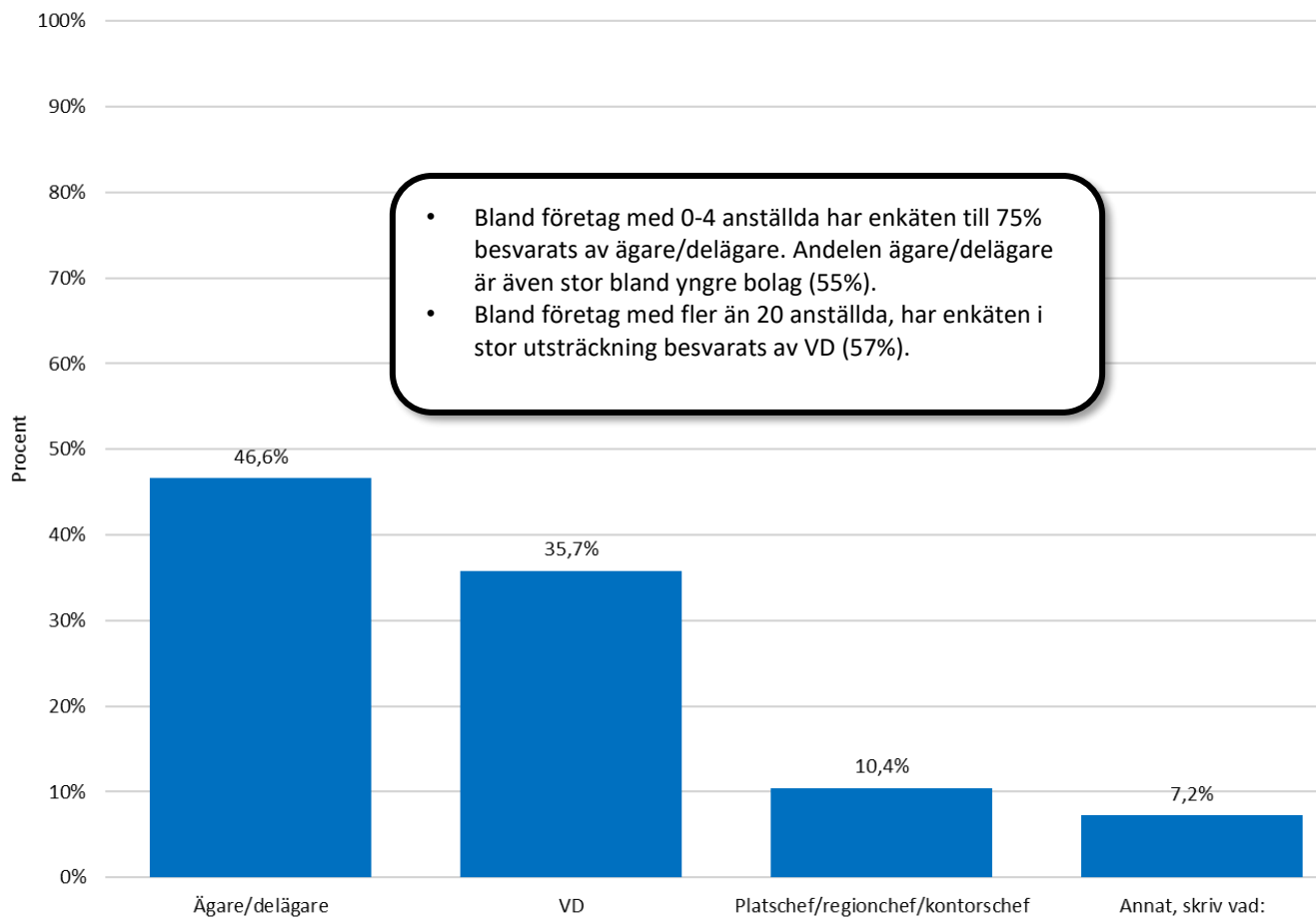
Till sist är det tydligt att om målen i Agenda 2030 ska uppnås krävs en gemensam insats, där det privata, offentliga och civila samverkar och att man möter varandra på en relevant nivå. Med denna hållbarhetsundersökning finns nu en god bild av nuläget inom näringslivet i Örebro län. Utifrån den kan varje aktör prioritera och utforma de insatser som man bedömer ger bäst effekt för att skynda på omställningen till ett mer hållbart näringsliv, vilket är en viktig pusselbit i Agenda 2030.

8. Fakta respondenter

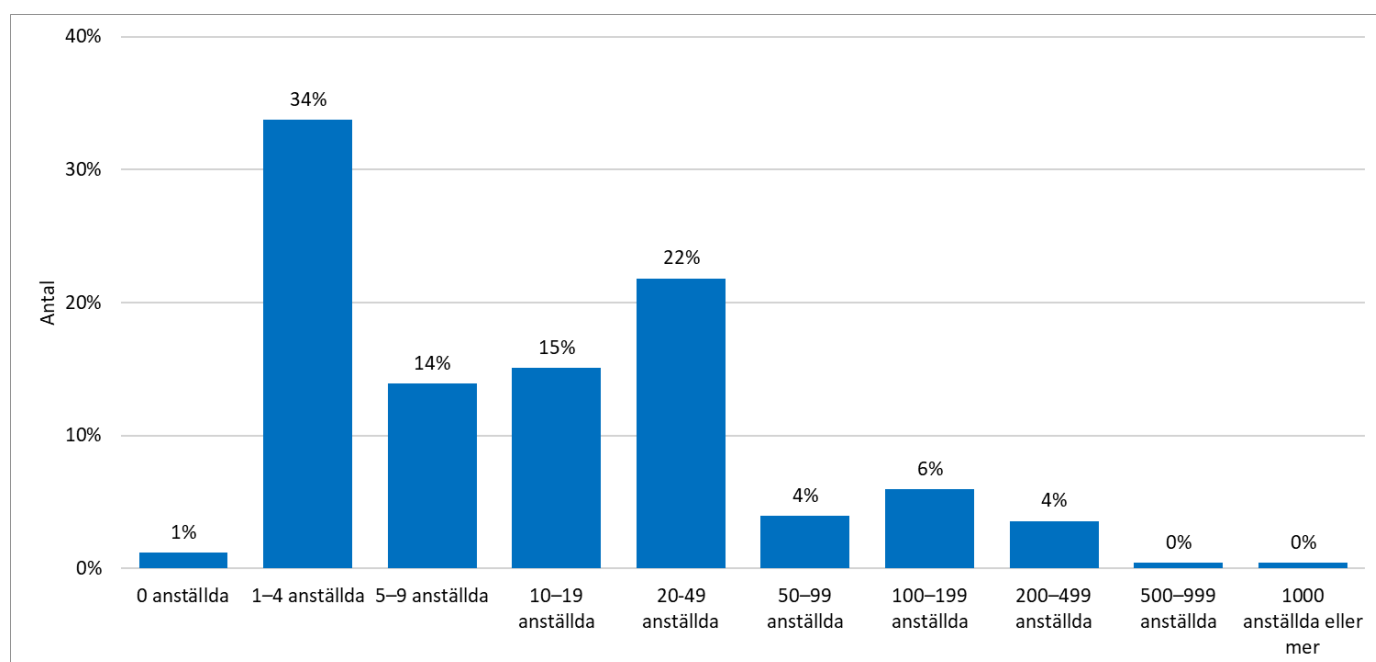
Hur länge har företaget varit verksamt?

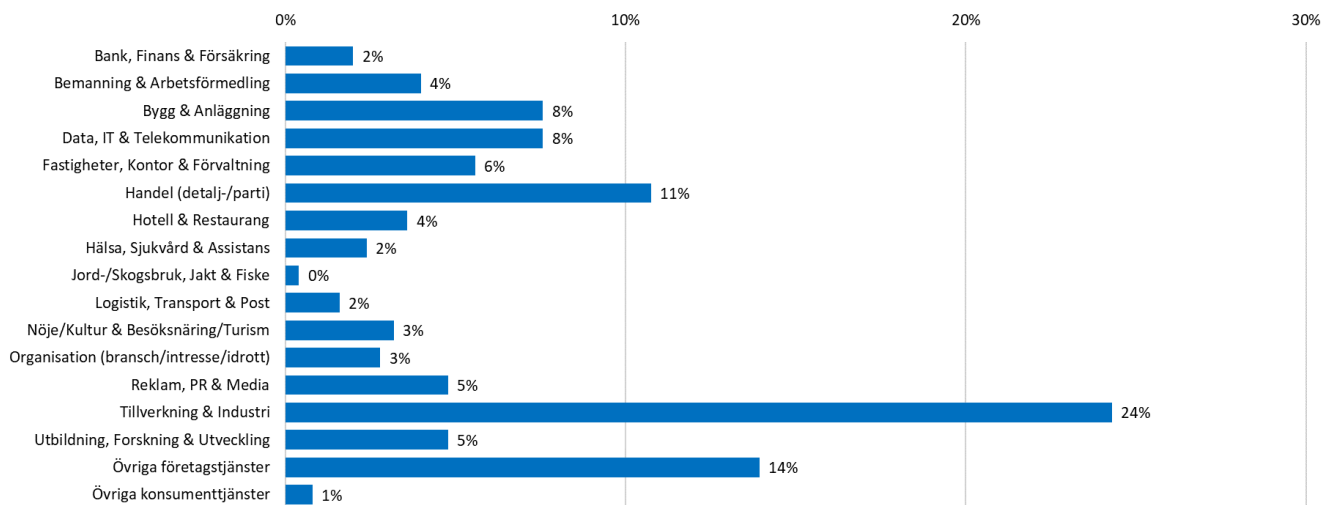
Vilken är din befattning i företaget?

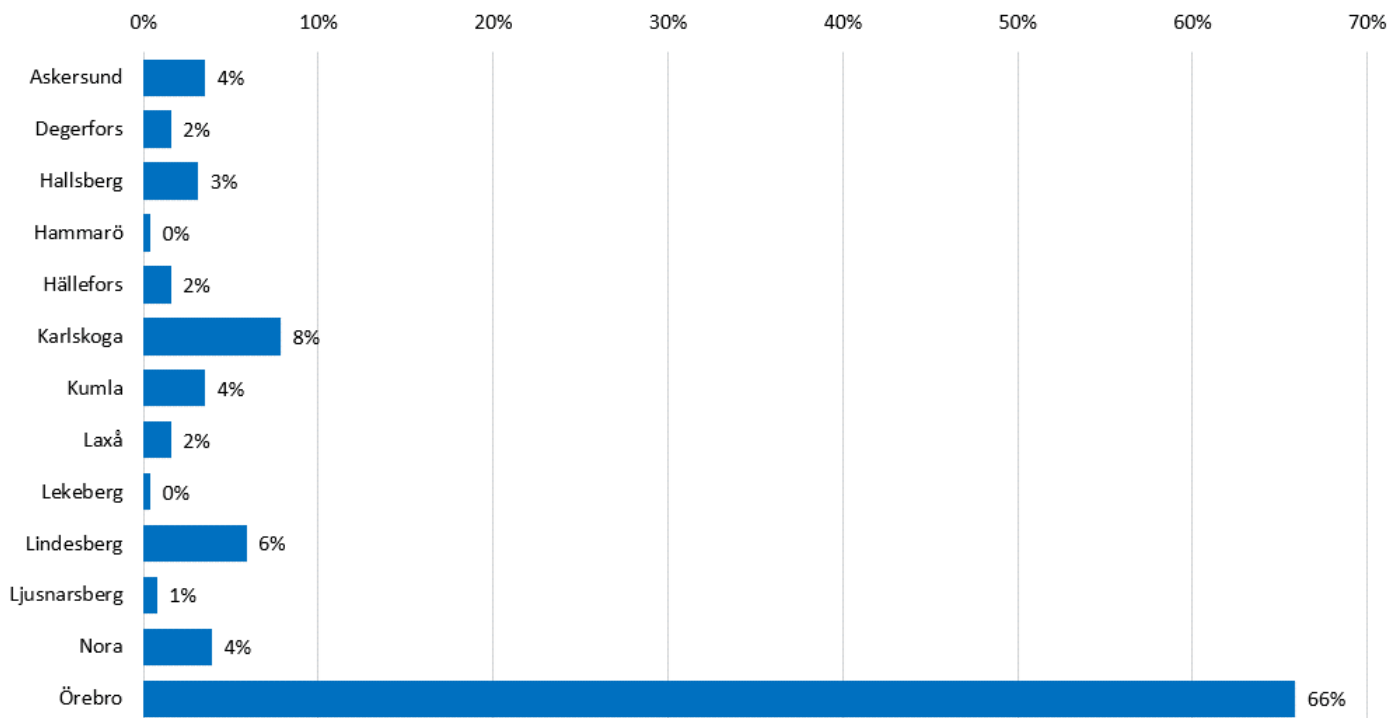
Hur många anställda har företaget?

Inom vilken bransch är företaget verksamt?

I vilken kommun finns företaget?

Hållbarhetsundersökningen har genomförts av:
Region Örebro län, Örebro kommun och Handelskammaren Mälardalen

I samarbete med:
AQ analys och Bronner & Bronner Samhällsförbättring